

همزمان با چهارمین سال برنامه توسعه واکسیناسیون کشور
گامی دیگر برای ارتقای سلامت کودکان
و روند واکسین روتتا و ویروس به برنامه
ایمن سازی کودکان

رویکب، زود روتا سه بار واکسین روتا ایمن تر و سالم تر

راهنمای والدین

یونیسف
برای همه کودکان

واکسیناسیون نقش‌ی شگرف در سلامت جامعه دارد

واکسیناسیون یکی از مهم‌ترین اقداماتی است که پدر و مادر برای سلامتی کودک خود انجام می‌دهند.

بیماری‌های عفونی خطرناک، دلیل فوت بسیاری از نوزادان و کودکان خردسال هستند. این در حالی است که به آسانی، با واکسیناسیون کودکان، می‌توانیم از ابتلای آن‌ها به این بیماری‌ها جلوگیری کنیم و آن‌ها را برای همیشه ایمن نماییم. در حال حاضر واکسیناسیون از مرگ سه میلیون کودک در سال، در جهان جلوگیری می‌کند.

چه زمانی و در کجا واکسن بزنیم؟

کودکان در سن‌های مختلف بر اساس یک برنامه زمان‌بندی منظم به واکسن‌های مختلف نیاز دارند.

در کشور ما، واکسیناسیون از زمان تولد نوزاد در زایشگاه یا بیمارستان شروع می‌شود. در تمام مناطق شهری و روستایی کشور ما، همه مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌ها و خانه‌های بهداشت، واکسیناسیون کودکان را بصورت رایگان انجام می‌دهند.

در این مراکز یک «دفترچه پایش مراقبت کودک» به والدین داده می‌شود که اطلاعات مهمی در مورد سابقه واکسیناسیون و نحوه رشد کودک در آن نوشته می‌شود و لازم است به دقت از آن نگه‌داری شود و در هر نوبت مراجعه به مرکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌ها یا خانه‌های بهداشت، والدین آن را به همراه داشته باشند.

روتاویروس چه میکروبی است؟

شایع‌ترین علت بیماری‌های اسهالی در میان نوزادان و خردسالان است، اما بزرگسالان را نیز به ندرت تحت تأثیر قرار می‌دهد.

چرا عفونت با روتاویروس یک مسئله سلامت عمومی است؟

روتاویروس عامل عفونت دستگاه گوارش است و یکی از رایج‌ترین علل اسهال در نوزادان و خردسالان در جهان به حساب می‌آید. علائم ابتلا به روتاویروس در کودکان معمولاً شدیدتر از بزرگسالان است. علاوه بر اسهال شدید، این ویروس باعث التهاب معده و روده شده و با استفراغ، تب، درد در ناحیه شکم همراه است که می‌تواند منجر به کم شدن آب بدن گردد.

علائم و نشانه‌های بیماری اسهالی ناشی از روتاویروس چیست؟

علائم معمولاً حدود دو روز پس از قرار گرفتن فرد در معرض روتاویروس شروع می‌شود. استفراغ و اسهال یکی می‌تواند سه تا هشت روز طول بکشد. علائم دیگر شامل از دست دادن اشتها و کم آبی بدن (از دست دادن مایعات بدن) می‌باشد که می‌تواند به ویژه برای شیرخواران و کودکان خردسال خطرناک باشد.

علائم کم آبی بدن عبارتند از:

- کاهش ادرار، خشکی دهان و گلو، گریه با اشک کم یا بدون اشک، گودرفتن چشم‌ها، خواب‌آلودگی یا گیجی غیر معمول

علائم شایعی که کودکان حین ابتلا به بیماری تجربه می‌کنند:

استفراغ، اسهال خفیف تا شدید، خستگی شدید، تب بالا، کج خلقی، کم شدن آب بدن، درد شکم

جدول واکسیناسیون کشور ایران در سال ۱۴۰۳

سن کودک	نوع واکسن
بدو تولد	هپاتیت ب، فلج اطفال خوراکی، ب ث ز
۲ ماهگی	فلج اطفال خوراکی، پنج گانه (سه گانه + هپاتیت ب + هموفیلوس آنفلوانزا)، پنوموکوک، روتا ویروس
۴ ماهگی	فلج اطفال خوراکی، فلج اطفال تزریقی، پنج گانه، پنوموکوک، روتا ویروس
۶ ماهگی	فلج اطفال خوراکی، فلج اطفال تزریقی، پنج گانه، روتا ویروس
۱۲ ماهگی	واکسن سرخک، سرخچه، اوریون (MMR)، پنوموکوک
۱۸ ماهگی	فلج اطفال خوراکی، MMR، سه گانه (دیفتری، کزاز، سیاه سرفه)
۶ سال	فلج اطفال خوراکی، سه گانه

توصیه‌های معمول بعد از دریافت واکسن روتا ویروس چیست؟

پس از واکسیناسیون، تب مختصر، بی‌قراری و با احتمال کمتر کاهش اشتها، بی‌حالی، تهوع، اسهال رخ می‌دهد، هرچند در مطالعات انجام شده تاکنون، شدت این عوارض خفیف تا متوسط می‌باشد.

در صورت بروز تب، درد یا بی‌قراری، با کارکنان بهداشتی در مرکز جامع سلامت، پایگاه یا خانه بهداشت مشورت کنید.

واکسن روتا ویروس به چه شکلی در دسترس است؟

واکسن روتا ویروس که در برنامه جاری ایمن سازی کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرد با نام تجاری روتاسیل و دارای تاییدیه سازمان جهانی بهداشت و سازمان غذا و داروی ایران است. این واکسن در حال حاضر در بسیاری کشورهای برای واکسیناسیون کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرد و به شکل خوراکی تجویز می‌شود.

عفونت روتا ویروس چگونه گسترش می‌یابد؟

روتا ویروس از دو روز پیش از ظهور علائم در مدفوع فرد بیمار یافت می‌شود و از طریق مسیر مدفوعی-دهانی و تماس نزدیک بین افراد منتقل می‌شود. بیماری از طریق فرد بیمار، ناقل سالم (فردی که آلوده به میکروب است اما علائم بیماری ندارد) و همچنین اشیاء آلوده شده با ترشحات بدن قابل انتشار است. این ویروس می‌تواند روی سطوحی که ضد عفونی نشده‌اند، برای هفته‌ها یا ماه‌ها زنده بماند.

چه کسی بیشتر در معرض ابتلا به عفونت روتا ویروس است؟

کودکان بیشتر در معرض خطر ابتلا به بیماری روتا ویروس هستند. بیماری روتا ویروس عمدتاً در بین کودکان ۳ ماهه تا ۳ ساله واکسینه نشده رخ می‌دهد. برخی از بزرگسالان نیز در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به روتا ویروس هستند، از جمله: افراد مسن و افرادی که نقص سیستم ایمنی دارند.

چند نوبت واکسن روتا ویروس و در چه سنی تجویز می‌شود؟

سه نوبت و به صورت خوراکی باید دریافت شود. نوبت اول در ۲ ماهگی و دومین و سومین نوبت آن به ترتیب در ۴ و ۶ ماهگی تجویز می‌شود.

برخی باورهای نادرست در مورد واکسینامسیون

هیچ یک از نگرانی‌های زیر، دلیل درستی برای واکسن نزدن یا به تعویق انداختن آن نیست:

- مواجهه اخیر با یک بیماری عفونی
- بیماری خفیف یا تب مختصر مانند سرماخوردگی، عفونت گوش و اسهال خفیف
- بودن در دوره نقاهت یک بیماری
- دریافت آنتی‌بیوتیک یا داروهای ضد ویروس
- نارس بودن شیرخوار یا وزن کم هنگام تولد
- تماس خانگی یا خانم باردار
- سابقه حساسیت خفیف در دریافت کننده واکسن یا بستگان وی
- تغذیه با شیر مادر
- سوء تغذیه
- ابتلا به زردی دوره نوزادی
- سابقه سندرم مرگ ناگهانی شیرخوار در خانواده
- تماس خانگی با فرد دچار نقص ایمنی
- سابقه جراحی اخیر یا جراحی در آینده نزدیک
- بیماری‌های مزمن غیر واگیر قلبی، ریوی، کلیوی، کبدی و متابولیک (مانند دیابت)
- بیماری‌ها و شرایط پایدار و غیرپیش‌رونده عصبی مانند سندرم داون و فلج مغزی
- سابقه تشنج در خانواده
- سابقه خانوادگی پیامد نامطلوب ایمن‌سازی
- دریافت اخیر قرآورده‌های خونی یا گاماگلوبولین

آیا دلایلی برای منع مصرف واکسن روتاویروس وجود دارد؟

- اگر چه واکنش شدید/خطرناک بعد از دریافت واکسن‌های روتاویروس بسیار نادر است، چنانچه یک کودک در نوبت‌های قبلی دچار واکنش حساسیتی شدید شده باشد، نباید نوبت‌های بعدی همان واکسن را دریافت کند.
- شیرخواران با سابقه ناهنجاری‌های روده‌ای بدو تولد درمان نشده یا سابقه یبج خوردگی روده، و نقص ایمنی ترکیبی شدید نباید واکسن روتاویروس دریافت کنند.
- کودکان با سایر بیماری‌های نقص سیستم ایمنی بعد از مشاوره و دریافت نظر پزشک معالج می‌توانند واکسن روتا ویروس را دریافت کنند.
- عفونت حاد یا بیماری تب‌دار شدید ممکن است دلیلی برای به تعویق انداختن تجویز واکسن با نظر پزشک باشد.
- بیماری خفیف مانند عفونت دستگاه تنفسی فوقانی یا اسهال خفیف منع مصرف ندارد.

همیشه واکسن نزدن و یا به تعویق انداختن بدون دلیل آن اشتباه است.

یونیسف
برای همه کودکان

